

1. Έλεγχος για την μονοσημαντικότητα (unique decipherability) ενός κώδικα

Στην παράγραφο αυτή θα περιγράψουμε μια μέθοδο με την οποία μπορούμε να ελέγξουμε εάν ένας κώδικας είναι *μονοσήμαντος* ή όχι. Θα πρέπει να υπενθυμίσουμε σε αυτό το σημείο ότι ένας κώδικας που είναι *στιγμαία αποκωδικοποιήσιμος* είναι αυτομάτως και *μονοσήμαντος*. Επομένως, η τεχνική που ακολουθεί μπορεί να εφαρμοστεί για τον έλεγχο της μονοσημαντικότητας ενός κώδικα που δεν είναι *στιγμαία αποκωδικοποιήσιμος*.

Η τεχνική αυτή προέκυψε από τους *Sardinas* και *Patterson* [1] και περιγράφεται εξαιρετικά από τον *Asb* [2]. Η μέθοδος εφαρμόζεται για τον έλεγχο της μονοσημαντικότητας ενός κώδικα που είναι μεταβλητού μήκους.

Η κεντρική ιδέα της τεχνικής είναι η κατασκευή μιας ακολουθίας από σύνολα $S_0, S_1, S_2, \dots, S_n$ και ο έλεγχος των στοιχείων που περιέχονται σε αυτά για τον εντοπισμό όμοιων ακολουθιών κωδικών συμβόλων. Ας εξετάσουμε βήμα-βήμα πώς κατασκευάζεται το κάθε σύνολο και πώς ακριβώς γίνονται οι έλεγχοι των στοιχείων με την βοήθεια ενός παραδείγματος.

Παράδειγμα 1.1

Έστω ότι επιθυμούμε να ελέγξουμε ως προς τη μονοσημαντικότητα τον παρακάτω κώδικα. Παρατηρείστε ότι ο κώδικας είναι μεταβλητού μήκους και ότι είναι ευκρινής. Επίσης, δεν είναι *στιγμαία αποκωδικοποιήσιμος* γιατί δεν ισχύει η προθεματική ιδιότητα (η κωδική λέξη «a» είναι πρόθεμα των λέξεων «ad» και «abb»). Επομένως, δεν μπορούμε να είμαστε βέβαιοι για το εάν είναι *μονοσήμαντος* ή όχι.

Σύμβολο Πηγής	Κωδική Λέξη
x_1	a
x_2	c
x_3	ad
x_4	abb
x_5	bad
x_6	deb
x_7	bbcde

Το πρώτο σύνολο (S_0) περιέχει ως στοιχεία όλες τις κωδικές λέξεις του κώδικα υπό εξέταση. Το S_0 , δηλαδή, θα περιέχει τα εξής στοιχεία {a,c,ad,abb,bad,deb,bbcde}.

Κατόπιν, για να κατασκευαστεί το S_1 συγκρίνουμε ανά ζεύγη τα στοιχεία του S_0 και ελέγχουμε εάν μία κωδική λέξη W_i είναι πρόθεμα μίας άλλης W_j (εάν ισχύει δηλαδή $W_j = W_i A$). Εάν ο παραπάνω έλεγχος ισχύει τότε το επίθεμα A τοποθετείται ως στοιχείο στο σύνολο S_1 . Δηλαδή, για το παραπάνω παράδειγμα θα έχουμε $S_1 = \{d, bb\}$ (η κωδική λέξη «a» είναι πρόθεμα των λέξεων «ad» και «abb»). Τα επίθεματα είναι τα «d» και «bb»).

Σε αυτό το σημείο εκτελούμε τον εξής έλεγχο: υπάρχει κάποιο στοιχείο των συνόλων S_1 και S_0 που είναι ίδια; Εάν η απάντηση είναι θετική τότε ο κώδικας *δεν είναι μονοσήμαντος*. Ειδικά, η διαδικασία προχωρά όπως παρακάτω.

Το κάθε επόμενο σύνολο S_n ($n > 1$) κατασκευάζεται συγκρίνοντας τα σύνολα S_0 και S_{n-1} . Εάν μία κωδική λέξη η οποία ανήκει στο S_0 είναι πρόθεμα ενός στοιχείου που ανήκει στο S_{n-1} τότε το επίθεμα τοποθετείται ως στοιχείο στο S_n . Η ίδια διαδικασία εκτελείται και αντίστροφα: εάν ένα στοιχείο του S_{n-1} είναι πρόθεμα μιας κωδικής λέξης που ανήκει στο S_0 τότε το επίθεμα που προκύπτει εισάγεται επίσης ως στοιχείο στο S_n .

Αφού κατασκευαστεί το S_n , υπάρχουν οι εξής περιπτώσεις:

1. Εάν κάποιο από τα στοιχεία του συνόλου S_n είναι ίδιο με κάποιο από τα στοιχεία του συνόλου S_0 η διαδικασία διακόπτεται και ο κώδικας *δεν είναι μονοσήμαντος*.
2. Εάν το προκύπτον σύνολο είναι ίσο με κάποιο από τα προηγούμενα (περιέχει δηλαδή τα ίδια ακριβώς στοιχεία) εκτός του συνόλου S_0 τότε η διαδικασία σταματά και ο κώδικας *είναι μονοσήμαντος*.
3. Εάν δεν υπάρχει επίθεμα που μπορεί να εισαχθεί ως στοιχείο στο νέο σύνολο, τότε το S_n είναι το κενό σύνολο, η διαδικασία σταματά και ο κώδικας *είναι μονοσήμαντος*.
4. Εάν δεν ισχύει τίποτε από τα παραπάνω η διαδικασία συνεχίζεται με την κατασκευή του συνόλου S_{n+1} .

Επιστρέφοντας στο παράδειγμα μας και επιχειρώντας να κατασκευάσουμε το σύνολο S_2 θα συγκρίνουμε αρχικά τα στοιχεία του S_0 με τα στοιχεία του S_1 και θα αναρωτηθούμε εάν κάποιο από αυτά είναι πρόθεμα ενός άλλου που ανήκει στο έτερο σύνολο. Στο παράδειγμα μας, κανένα από τα στοιχεία του S_0 δεν είναι πρόθεμα των στοιχείων του S_1 . Όμως, παρατηρώντας το S_1 εντοπίζουμε ότι και τα δύο στοιχεία του είναι προθέματα κάποιων από τα στοιχεία του S_0 . Πιο συγκεκριμένα, το «d» του S_1 είναι πρόθεμα

του «deb» του S_0 και επομένως το επίθεμα «eb» τοποθετείται ως στοιχείο στο S_2 . Επίσης, το «bb» του S_1 είναι πρόθεμα του «bbcde» του S_0 και επομένως το επίθεμα «cde» τοποθετείται ως στοιχείο στο S_2 . Έτσι, $S_2 = \{eb, cde\}$. Για το νέο σύνολο εκτελούμε τους ελέγχους 1 έως 4 που αναφέρθηκαν προωτέρω. Συγκεκριμένα για το S_2 ισχύει η 4^η περίπτωση και η διαδικασία συνεχίζεται. Παρακάτω φαίνονται όλα τα διαδοχικά σύνολα που κατασκευάζονται με την παραπάνω διαδικασία.

S_0	S_1	S_2	S_3	S_4	S_5
a	d	eb	de	b	ad
c	bb	cde			bcde
ad					
abb					
bad					
deb					
bbcde					

Κατά την κατασκευή του 5^{ου} συνόλου παρατηρούμε ότι το στοιχείο «ad» περιέχεται και στο αρχικό σύνολο S_0 . Ισχύει δηλαδή η 1^η περίπτωση. Η διαδικασία σταματά και ο κώδικας δεν είναι μονοσήμαντος.

2. Βιβλιογραφία

- [1] Sardinas, A. A. and Patterson G. W., “A Necessary and Sufficient Condition for Unique Decomposition of Coded Messages”, IRE Convention Record, Part 8, 104-108, 1953.
- [2] Ash R. B., “Information Theory”, Dover Publications, New York, 1990.